

Wie is er nu gek, denk je dan

Moralist Vonne van der Meer wil dat je jezelf onder ogen komt

ROB SCHOUTEN

De verhalen van Vonne van der Meer in 'Brood, zout, wijn' spelen zich af in huiselijke kring en de conflicten waarover ze schrijft zijn weinig opzienbarend, geen tragische misverstanden of grote gebaren maar overzichtelijke ziels- en gewetensconflicten. De eerste drie verhalen blijven ook letterlijk dicht bij huis.

'Zonder Jozef' is een variant op André Hazes' 'Ik zit hier heel alleen kerstfeest te vieren'. Inge heeft na de dood van Bauke haar huis verkocht maar wil achteraf het kerstbeeldje van Jozef dat ze in de tuin begraven heeft, opdelen. Ze kan het niet meer vinden en wordt door de politie gesnapt: kerst in de cel dus, maar anders dan bij Hazes geen larmoyant gedoe maar een positief einde: "En toch was het kerstmis."

In titelverhaal 'Brood, zout, wijn' droomt Nele tijdens de rondleiding in haar te koop staande huis van een nieuw leven met de aspirantkoper, en in 'Vanwege het uitzicht' heeft Masja de sleutel van haar oude huis bewaard om als de bewoners weg zijn toch nog even in haar oude bed te gaan liggen.

Hoe neem je afstand van het oude en omhels je het nieuwe? Het zijn kleine psychologische bewegingen en fantasieën waarvoor Van der Meer aandacht vraagt en doordat ze zo exclusief uitlicht komen ze heel dichtbij: schuld, boete en spijt op huiselijke schaal.

In het pièce de résistance 'Maagdenroof', eigenlijk een novelle, blijft het niet bij literair kietelen. Zestiger Marij Valentijn richt een stichting 'Hands Off' tegen bloedschande op. Als haar man even op zakenreis is, slaapt ze met de jonge vrouw die haar komt interviewen, de uit het strenge Uddel afkomstige Daphne. Daphne krijgt op de terugweg een ernstig ongeluk, komt op de IC terecht en haar familie schakelt de politie in als Marij met een smoesje bij de ouders het recordertje met interview komt ophalen om sporen uit te wischen.

Ook hier weer de vraag naar het schuldgevoel, als ze tijdens de paasdagen Gods blik op zich gericht voelt: "Geen blik die dwars door me heen keek, en ook niet 'toornachtig', of 'bedroefd' zoals je weleens leest, maar ogen als van een icoon die verlangen dat je terugkijkt. Ogen waardoor je jezelf onder ogen moet komen."

Vonne van der Meer wil dat je jezelf onder ogen komt, haar verhalen hebben onmiskenbaar een morele strekking. Wat dat betreft onttrekt ze zich volledig aan de merendeels vrijblijvende schrijfpraktijken van andere schrijvers die elke vorm van moralisme schuwen.

Door zo dicht tegen je aan te schuren kan het soms aardig irriteren, en misschien is dat ook wel de bedoeling: hoezo schuld met Kerst en boete met Pasen? Enfin, denk er nou gewoon maar eens over na, lijkt de boodschap.

Anderzijds hebben Van der Meers verhalen soms ook iets komisch; Nele, Masja, Inge en Marij werken zich allemaal nodeloos in de nesten (of liever nestjes). Als lezer denk je: doe het niet! Dat is wel heel sterk het geval in het slotverhaal 'Zwart jurkje': Masja heeft dit keer een veel te nauw jurkje gekocht waar ze wel in- maar niet meer uitkomt, zodat psychotische pleegzoon Cyril het aan het

eind moet openknippen. Wie is er nu gek? denk je dan, en ook: het is makkelijker ergens in te lopen dan er weer uit te komen. Het leven gaat niet zonder kleerscheuren.

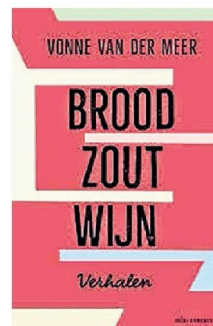
Gelukkig levert Vonne van der Meer haar boodschappen af zonder opgeheven vingertje. Zo moest ik mijns ondanks verschrikkelijk lachen om de man die na een exorbitante gift in een collectebus met de collectante in bed belandt en haar achterlaat met een sticker op haar borst: 'Bedankt, namens de kindsoldaten'.

Van der Meers vrouwenfiguren zijn zowel kwetsbaar als gewetensvol, ze maken fouten maar zijn zich er ten volle van bewust. 'Du musst dein Leben ändern' schreef Rilke, een devies dat op al haar hoofdpersonen zou kunnen slaan, maar hoe doe je dat zonder iets van jezelf kwijt te raken? Het zijn onbeantwoordbare dilemma's, door Vonne van der Meer even navrant als herkenbaar in beeld gebracht.

oordeel
Onmodieus moralisme is irritant, grappig en zet aan het denken



FOTO KICK SMEETS, HH



Vonne van der Meer
Brood, zout, wijn
Atlas Contact;
190 blz. € 19,99